

Addendum bij Standpunt Zikavirus (ZIKV), seksuele transmissie en geassisteerde voortplanting

NVOG / KLEM / RIVM d.d. 24-4-2016, aanpassing 19-7-2016

Hoewel transmissie via muggen de gebruikelijke overdrachtswijze is, kan het ZIKV (Zikavirus) ook seksueel overgedragen worden. Dit is vooral van belang voor vrouwen die proberen zwanger te worden van een partner die is teruggekeerd uit endemisch gebied. Dit geldt zowel voor conceptie middels coïtus als voor semendonatie ten behoeve van geassisteerde voortplantingsbehandelingen.

Genetisch materiaal van ZIKV is aangetoond in semen tot 62 dagen na infectie, het is echter onduidelijk hoe lang ZIKV in semen infectieus kan zijn. Er zijn slechts enkele casus gepubliceerd waarin seksuele overdracht aannemelijk lijkt. De tijd die verstreek tussen de start van symptomen van ZIKV bij de man en de start van symptomen bij de vrouwelijke partner na seksueel contact varieerde van 4 tot 41 dagen. De meerwaarde van een moleculaire test op semen lijkt beperkt (het toont alleen de aanwezigheid van RNA aan en niet of het sperma infectieus is; tevens is de detectielimiet in semen onbekend en derhalve zegt een negatieve uitslag weinig). Omdat data aangaande seksuele transmissie van ZIKV schaars zijn, ontstaan in verschillende gremia verschillende interpretaties van de risico's, waardoor er mondiaal geen eenduidig advies gegeven wordt ten aanzien van inachtneming van een bepaalde periode van seksuele onthouding of onthouden van toegang tot geassisteerde voortplantingsbehandelingen.

De WHO (World Health Organization), ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) en CDC (Centers for Disease Control and Prevention) adviseren mannen die in landen zijn geweest waar het ZIKV heerst én die een zwangere vrouw hebben, uit voorzorg om voor de resterende duur van de zwangerschap een condoom te gebruiken bij seksueel contact. Dit geldt voor symptomatische en asymptomatische gevallen. ECDC spreekt zich niet (meer) uit over mannen en vrouwen met een zwangerschapswens. Zij stelt dat reizigers terugkerend van ZIKV-gebieden en EU-inwoners van ZIKV-gebieden geadviseerd zouden moeten worden dat condoomgebruik het risico op seksuele transmissie via sperma kan verminderen. De ECDC, CDC en de WHO adviseren condoomgebruik of afzien van seks voor 6 maanden¹ voor

---

¹ 3 maal de langste periode van 62 dagen dat er nog ZIKV-RNA in semen is aangetoond

symptomatische mannen die terugkeren uit ZIKV-gebieden en 8 weken² voor asymptomatische mannen. Aan stellen waarvan de asymptomatische man verblijft in ZIKV-gebied adviseert de CDC om condoomgebruik of afzien van seks te overwegen. In afwijking hiervan adviseert het IOC (Internationaal Olympisch Committee) een periode van 4-8 weken abstinentie of veilige seks te praktiseren en ook 6 maanden voor symptomatische mannen.

Daar het wetenschappelijk bewijs voor termijnen langer dan 2 maanden ontbreekt en het wel leidt tot uitstel van zwangerschap of start van een geassisteerde voortplantingsbehandeling hebben we in Nederland bewust gekozen voor een termijn van twee maanden. Deze termijn geldt zowel voor asymptomatische patiënten en waarvan niet vast staat of ze ZIKV hebben als voor patiënten bij wie moleculaire of serologische tests ZIKV-infectie hebben aangetoond. Concreet betekent dit:

- Aan zwangere vrouwen wordt beschermde coïtus geadviseerd gedurende 2 maanden na terugkeer van een partner uit endemisch gebied. Indien er klachten zijn opgetreden passend bij ZIKV-infectie tijdens of na verblijf in endemisch gebied kunnen moleculaire en serologische tests worden aangeboden om te kijken of infectie met ZIKV heeft plaatsgevonden.
- Aan vrouwen die zwanger willen worden wordt geadviseerd dit pas na te streven tenminste 1 maand na terugkeer van zichzelf en na twee maanden bij terugkeer van een partner uit endemisch gebied. Indien er klachten zijn opgetreden passend bij ZIKV-infectie tijdens of na verblijf in endemisch gebied kunnen moleculaire en serologische tests worden ingezet om te kijken of infectie met ZIKV heeft plaatsgevonden.
- Spermadonaties als partner of spermadonaties als donor, ten behoeve van geassisteerde voortplantingsbehandelingen, kunnen pas 2 maanden na terugkeer uit endemisch gebied plaatsvinden. Indien er klachten zijn opgetreden passend bij ZIKV-infectie tijdens of na verblijf in endemisch gebied kunnen moleculaire en serologische tests worden ingezet om te kijken of infectie met ZIKV heeft plaatsgevonden.
- Indien semencryopreservatie plaats dient te vinden en uitstel van 2 maanden na terugkeer uit endemisch gebied niet mogelijk is (bijvoorbeeld bij een oncologische indicatie), kan cryopreservatie gewoon plaatsvinden mits de opslag van het gecryopreserveerde semen plaatsvindt in gesealde rietjes en/of in de gasfase van vloeibare stikstof en er goed geregistreerd wordt dat de betreffende man in de 2 maanden voor de cryopreservatie in ZIKV-endemisch gebied verbleef. Een man kan serologisch getest worden, maar bij een positieve test is

---

² Gebaseerd op de geschatte langste incubatieperiode (14 dagen) plus drie keer de langst gepubliceerde viremische periode na aanvang van symptomen (11 dagen)

er geen reden om niet in te vriezen. Mocht het semen in de toekomst gebruikt worden voor geassisteerde voortplantingsbehandelingen, dan dient op dat moment gehandeld te worden conform de dan geldende richtlijn.

- Vrouwen die kunstmatige voortplantingstechnieken ondergaan hoeven geen langere termijn dan 1 maand in acht te nemen bij terugkeer uit endemisch gebied. Alleen indien er klachten optreden passend bij ZIKV-infectie na verblijf in endemisch gebied dienen moleculaire en serologische tests worden ingezet om te kijken of infectie met ZIKV heeft plaatsgevonden.

Dit betreft een voorlopig advies. Hangende het beschikbaar komen van additioneel wetenschappelijk bewijs voor ZIKV en seksuele transmissie zal dit advies worden aangepast.

Dit advies is opgesteld door:

Dr. Liesbeth van Leeuwen (namens de NVOG)

Prof. dr. Sjoerd Repping (namens de KLEM)

Dr. Margreet te Wierik (namens het RIVM)

Drs. Hans van den Kerkhof (namens het RIVM)